

turaliter enim se inuicem expellunt ab eodem subiecto. Item intelligendus est Auerroës naturaliter: imò dicit Arist. 9. *Metaph.* & hic cap. 13. quòd idem homo possit simul tritari. & gaudere, ponitque exemplum: homo videns amicum tristem latatur, & tristatur; lætatur, quia videt amicum, & tristatur, quia videt eum tristem; ita, cæteris paribus, idem subiectum habens albedinem, & nigredinem, erit & album & nigrum; album, quia habet albedinem, nigrum, quia habet nigredinem.

Propositur
aliud argu-
mentum.

Ex quo patet etiam responsio ad illud argumentum: Si duo contraria essent in eodem subiecto, subiectum denominaretur calidum, & frigidum, album, & nigrum.

Ref.

Respondeo non esse implicantiã, quia sic denominaretur secundum diuersas formas, & certè qui admittit contraria posse esse in esse remisso in eodem subiecto, similiter nobiscum debent respondere: dicit tamen Petrus Niger subiectum non denominari à formis infra medietatem graduum, quia tunc illæ formæ non actuant completè; sed hoc dictum est voluntarium, & sine fundamento; nam etsi in subiecto nihil sit frigoris, sit verò calor *ut tria*, nunquid denominabitur calidum? hoc certè negari non potest, & tamen ille calor non actuat completè, imò est nullum, alioquin accidens denominaret subiectum, nisi esset in esse intensissimo, quia illud tantum esse est completum, at videmus, qui mediocriter callet aliquam scientiam, denominari tamen talem scientem. Deinde sicut se habet maximum ad maximum, ita minimum ad minimum; sed qualitas in esse intenso denominat suum subiectum intense, ergo qualitas in esse remisso denominabit suum subiectum remissè, sicque nulla est responsio Petri Nigri.

Ex quibus omnibus tres satis celebres difficultates abundè discussæ, atque determinatæ manent, videlicet primo, quòd plures formæ substantiales etiam vltimatæ possint eandem numero materiam informare, & plures numero materiam vnà informari formâ substantiali; Secundo, quòd plura accidentia solo numero distincta eidem possint inesse subiecto. & vnum in pluribus subiectis; Tertio, quòd plura sola specie differentia, vt sunt contrariæ qualitates, simul stare possint subiectiue, tria enim hæc diuinitus fieri posse ostendimus, rationisque in contrarium diluimus.

Partitio VI.

De Natura.

Quædam in hac materia certa sunt, quædam verò in controuersiam reuocata, quæ certa sunt, absque vilo examine præmittemus.

Num. 23.
Nomen natura, & naturalis pluribus sumitur modis.

Certum itaque sit primo, naturæ nomen pluribus modis sumi, Primo pro ipso Deo, dicitur, que *Natura naturans*, seu vniuersalis; Secundo, pro natura, & quidditate ipsius rei, siue fuerit ens, siue non ens, quo pacto dicimus Ens rationis esse talis, vel talis naturæ: priuationem esse talis naturæ, & huiusmodi: Tertio, pro toto ordine rerum creatarum à Deo in principio ordinatarum: vnde ea, quæ accidunt præter illum

ordinem dicuntur esse miracula, sunt enim supra naturam; Quarto, pro causis naturalibus, in quantum conformiter ad suam naturam agunt, & sic ignis dicitur naturaliter ferri fursum, naturaliterque calefacere. Quinto, pro toto vniuerso, quo sensu dicimus non dari vacuum in rerum natura. Sexto, pro debita temperie animalis, sic dicuntur medici post Galenum, quòd natura sit opifex, medicus verò minister. Septimo, pro habitu acquisito, & sic dicimus consuetudinem esse alteram naturam. Octauo, pro generatione, & ortu rerum viuientium, à qua sumptione, teste D. Thomâ primâ parte quæst. 28. deriuatæ sunt omnes alie sumptiones; dicitur enim propriè natura à nascencia, seu natiuitate, natura inquam, quasi nascitura, & à natiuitate rerum viuientium extenditur nomen naturæ ad quaslibet productiones: denique sumitur, prout est principium motus, & quietis, vt postea videbimus, & hæc est Germana huius loci sumptio.

Certum est secundò naturale quoque pluribus sumi modis, primo vt oportuit voluntario, sic dicimus manducare esse naturale homini, at verò bene studere esse voluntarium; Secundo, prout opponitur violento, & sic naturale est lapidi ferri deorsum, violentum verò ferri fursum. Tertio, prout opponitur illi, quod fit casu, & fortuito, sic naturale est homini nasci cum duobus pedibus, casuale verò, & fortuitum eum vno tantum nasci. Quarto, prout opponitur supernaturali, sic albedo est accidens naturale hominis, fides verò, spes, & charitas sunt hominis accidentia supernaturalia. Quinto, pro eo, quòd habet in se principium motus, & quietis, seu pro eo, quòd habet in se insitum principium motus, & propensionem ad eum motum, quo ipsum mouetur: denique prout opponitur artificiali, sic homo dicitur ens naturale, at domus ens artificialiale, magis autem propria huius loci sumptio est illa penultima.

Quor. modi
nomen natura
sumitur?

Certum est tertio, legitimam esse definitionem naturæ, prout hic sumitur, quâ dicitur ab Aristotele, principium motus, & quietis eius in quo est primo, & per se, & non per accidens, ex qua definitione satis patet, quomodo naturale debeat definiti; dicitur enim id, quod habet in se principium motus, & quietis primo, & per se, & non per accidens. Quamuis autem illa naturæ definitio ab omnibus Physicis censetur legitima; pro eius tamen maiori intelligentia, notanda sunt quædam, primum est nomine principij, etiam comprehendi nomen causæ; nam natura non modò est principium motus, sed etiam causa, quia natura producit motum per verum influxum, ideòque verè dicitur causa motus.

Num. 24.
Propositur
& explicatur
definitio
naturæ.

Secundum est, illas particulas, motus, & quietis, sumi posse coniunctiue, & etiam disiunctiue, ita vt sint res quædam naturales, quæ habent motum, & quietem, alie verò tantum motum, vt sunt cali pro hoc statu, id est ante diem iudicij.

Tertium, per quietem ibi non intelligi priuationem, seu cessationem motus, sed rei stabilitatem, & permanentiam in suo statu; & hoc modo quies est quid positium, estque passio Physica.

Quartum.